

Verslag missie Bolivia 2010

Van 21 tot en met 29 april 2010 heeft een team van MCC in samenwerking met stichting Chakana in vijf dorpen in Bolivia 975 kinderen van 0 tot 12 jaar medisch onderzocht en behandeld. Het was de eerste missie van MCC in Zuid-Amerika.

De vijf bezochte dorpen liggen ten noorden van hoofdstad La Paz, in het onherbergzame gebied richting Peru, niet ver van het beroemde Titicacameer, op 4000 meter hoogte. Op sommige plaatsen ontbreekt iedere medische zorg, die regio kent een bijzonder hoog percentage kindersterfte. Een aantal kinderen moest, soms alleen, uren lopen om de bezochte dorpen te bereiken. In één gemeenschap richtte de hulp zich voornamelijk op schoolgaande kinderen van zes jaar en ouder. Een meerderheid van de kinderen heeft bloedarmoede (een triest record voor MCC), wormen en cariës.

MCC werkte bij deze missie samen met stichting Chakana. Projectcoördinator Paula Lopera van Chakana had alle dorpen van tevoren bezocht en een lokaal team van elf chauffeurs en vertalers samengesteld. Chakana droeg ook bij aan de financiering van het transport.

Het MCC team bestond uit de volgende teamleden: Ines von Rosenstiel (medisch eindverantwoordelijk, kinderarts), Karlien Bongers (organisatorisch eindverantwoordelijk, chirurg), Miguette Jadoul (organisatorisch ondersteunend), Robert Stalpers (kinderarts), Simone Ardesch (arts), Claire Meijers (kinderarts), Saskia en Oscar van der Kroon (vrijwilligers van Chakana). Technische hulpmiddelen werden vanuit Nederland meegenomen door alle teamleden. Medicijnen zijn met behulp van Chakana verkregen bij verschillende apotheken in La Paz.

- Lange rijen in Titicachi.

Verslag van dag tot dag

Woensdag 21 april

Ondanks de luchtvaartbeperkingen door de IJslandse vulkaan (gaat het door, gaat het niet door?) en een indrukwekkende chaos op Schiphol vertrekken de eerste vier teamleden (Miguette, Karlien, Saskia en Oscar) deze woensdag volgens planning (slechts één beoogd teamlid is gestrand en moet afhaken). De

eerste halte is de Peruaanse hoofdstad Lima. Daar voegt de zeer opgeluchte Ines zich vanuit Mexico bij de groep. Gezamenlijk wordt om half een 's nachts La Paz bereikt. Ondanks het stille uur is er in het hotel *mate de coca* (cocaathee) ter bestrijding van mogelijke hoogteziekte.

Donderdag 22 april

Het weerzien met Paula van Chakana is allerhartelijkst. Gezamenlijk volgt een zoektocht in La Paz naar de geschikte en betaalbare medicijnen (geïmporteerde medicijnen zijn tien keer zo duur). Hoewel alles ruim van tevoren door Chakana is besteld, blijven veel apotheken in gebreke. De teamleden houden zich deze dag erg rustig in verband met de hoogte (4200 meter).

- Weerzien met superorganisator Paula. Achter haar Saskia, Miguette, Ines en Karlien.

Vrijdag 23 april

Robert, Simone en Claire zijn gearriveerd. Het team is compleet! De speurtocht langs apotheken wordt voortgezet. Chakana heeft later op de dag een bijeenkomst georganiseerd waarbij kennis wordt gemaakt met de tolken en chauffeurs. Ook zal iemand van het ministerie met ons meereizen.

Zaterdag 24 april

Wederom moeten Ines, Karlien en Paula veel tijd besteden aan het verkrijgen van medicijnen. Op het kantoor van Chakana is de eerste teambespreking. Aansluitend worden de tassen volgens draaiboek ingericht, de computer wordt gevuld met alle relevante informatie en de medicijnen worden in de juiste hoeveelheden gereed gemaakt voor de kinderen. Er is nog even tijd over om van de zonsondergang te genieten. Morgenochtend om zes uur is het vertrek.

- Teamoverleg op het kantoor van Chakana.

Zondag 25 april

Op weg naar Soccoconi, op een kleine zes uur van La Paz. De afslag naar dit afgelegen dorp is 10 km lang en gaat steil omlaag. Spannend. De ontvangst is hartelijk (er hangen zelfs slingers op het pleintje). Het team gaat direct aan de slag in twee lokalen van de plaatselijke school. Na een welkomstwoord van de 'burgervader' begint om 12.00 uur het checken. Paula is onmisbaar. Ze heeft alles tot in de puntjes georganiseerd. Ook de meegereisde vertalers en chauffeurs bieden overal ondersteuning. Buiten zorgen vertegenwoordigers van Soccoconi voor het aanmaken van het medisch dossier. Binnen, bij station 2, volgt het wegen en meten van gewicht, lengte, omtrek schedel en saturatie (zuurstof in bloed) om onder meer groeiachterstand en ondervoeding te detecteren. De kinderen zijn vrijwel allemaal heel meegaand en flink. Slechts incidenteel is er een huilbui. Bij station 3 is het soms lastig om uit het hielkje van baby's voldoende bloed te krijgen. De anaemia-meting brengt een verontrustend hoog percentage bloedarmoede (90%) aan het licht. De artsen hebben de beschikking over het tweede leslokaal en onderzoeken deze eerste dag direct 180 kinderen! Het is zwaar werk. Veel kinderen hebben wormen, schurft en cariës en daardoor veel pijn. Eén kind blijkt epileptisch, een ander kind heeft het syndroom van Down en er verschijnt ook een kind met longontsteking. Claire moet alle zeilen bijzetten in de apotheek, want over het medicijngebruik moet veel worden uitgelegd. Aan het eind van de dag blijkt dat er bijzonder veel multivitaminen zijn uitgedeeld.

Het zesde en laatste station, voorlichting over het poetsen van de tanden, wordt weer door lokale mensen verzorgd. Tussen alle stations pendelt Karlien als onmisbare schakel heen en weer voor hulp, advies en tijdelijke vervanging bij plaspauzes. Ook Ines oogst veel bewondering. Ze is al de hele dag ziek (misselijk, koorts), maar werkt gewoon door. Om zes uur biedt Soccoconi een diner aan, bestaande uit mais, rundvlees, aardappelen en soep. Het smaakt prima.

De karavaan moet verder en vertrekt om zeven uur (het is inmiddels donker) naar Chuma. Een lange rit over een slechte weg in het donker. Er zijn veel stops, soms vanwege pech met de auto's, soms om te plassen, een enkele keer omdat Ines heel beroerd is. Rond middernacht arriveren we in Chuma. Er wordt nog even thee gedronken bij gastheer/pater Edgar, maar we verlangen erg naar een bed. Robert, Simone en Claire hebben al 48 uur niet geslapen.

- Een woord van welkom door de dorpsoudste.

Maandag 26 april

Na een goede nachtrust en medicijnen is Ines een stuk opgeknapt. Het is vanuit het centrum van Chuma tien minuten lopen naar het gezondheidscentrum. Daar is het gemakkelijk opbouwen. Wederom is er een hartverwarmend welkom door de plaatselijke autoriteiten. Bij de start van het checken staat er een enorme rij.

Vertaalster Grace is bereid ook bloed te prikken en krijgt een snelle cursus van Miguette. Haar partner, de Belgische Boliviaan Anton, springt ook bij. Het past helemaal in de filosofie van MCC en Chakana om zoveel mogelijk lokale mensen te mobiliseren. Anton is professioneel gids en heeft uit vrije wil zijn fantastische four-wheel-drive beschikbaar gesteld. Anton wordt door MCC officieel gedoopt tot Marlboroman omdat hij voor alles een oplossing weet. Hij is al snel onmisbaar.

De kinderen in Chuma zijn er aanzienlijk beter aan toe dan gisteren in Soccoconi. Hooguit tien procent heeft bloedarmoede. Toch zijn er veel indringende verhalen. *Claire: "Ik trof in de apotheek een jongen van zes jaar. Hij vertelde dat zijn moeder nauwelijks naar hem omkijkt. Hij was op eigen houtje gekomen. Het was vijf uur lopen. Hij heeft aan Ines heel dapper zijn verhaal verteld. Hij had pijn in zijn gewrichten. Het bleek jeugdreuma te zijn. Hij heeft vitamines en een middel tegen wormen gekregen. Ik raakte erg onder de indruk van deze jongen. Hij zat in de apotheek tegenover drie witte mensen, maar luisterde heel aandachtig, gaf aan dat hij het begreep. Hij wist dat het goed voor hem was. Hij nam direct de pil en nam een zakje mee. Daarna weer terug: weer vijf uur lopen."*

Karlien besluit vandaag zoveel mogelijk kinderen te helpen. De operatie loopt gesmeerd. Om half zeven wordt het 265^e kind onderzocht. De avond wordt gebruikt voor een uitgebreide evaluatie. De afspraak wordt gemaakt om de resterende dagen niet meer dan 180 kinderen per dag te behandelen. Gezien de slinkende voorraad medicijnen dreigen we anders veel kinderen, later in de week, teleur te moeten stellen. Een andere afspraak is de wijze van communicatie te verbeteren. Vandaag ging er in de hectiek af en toe informatie verloren. Het is verstandig om eerst persoonlijk contact maken.

- Wachtend met het medisch dossier

Dinsdag 27 april

Bij het ontbijt blijkt dat de Nederlandse leden van het team grote problemen hebben om de slaap te vatten. Het devies: veel drinken. Chuma heeft een heuse winkel. Er wordt dertig liter water en acht liter jus d'orange gekocht. De weg naar de volgende bestemming, Titicachi, is bijzonder slecht, maar het uitzicht fabuleus. Iedereen is sprakeloos. Langs de weg zouden twaalf kinderen staan, die een lift is toegezegd. Het blijken er veertig. Ze gaan allemaal mee.

Twee uur later dan afgesproken arriveren de vier jeeps in Titicachi. De Duitse pater Max, een goede bekende van Chakana, verwelkomt het team, geeft een rondleiding in het door hem gestichte gezondheidscentrum en stelt zijn parochiehuis beschikbaar. Om elf uur draaien de zes stations op volle toeren. Veel kinderen zijn behoorlijk ziek. Eén kind krijgt tijdens het onderzoek een worm uit de neus, een ander kind heeft ruggenmergkanker en een korte levensverwachting. Twee kinderen hebben het syndroom van Down. Pater Max vertelt dat de regering allerlei medische programma's heeft voor de dorpen, maar dat door corruptie het geld zelden aankomt.

De toeloop is enorm. Karlien moet na de lunchpauze zeker 150 kinderen wegsturen omdat de afgesproken limiet in zicht komt. Een besluit dat veel teleurstelling teweeg brengt. De professionele houding van de MCC-leiding biedt uitkomst. Aan het eind van de dag worden alleen nog hele zieke kinderen toegelaten. Simone wordt geraakt door een erg ziek kind en Miguette en Saskia krijgen te maken met zeer gecompliceerde situaties in de apotheek. Om negen uur ligt iedereen, moe en voldaan, in zijn bedje.

- Oscar prikt bloed om anaemia vast te stellen.

Woensdag 28 april

Een opmerkelijke start van de dag. Om acht uur wordt uitbundig gedanst op Caribische muziek uit een van de jeeps... Om 9 uur volgt de tocht naar het vierde dorp: Mollo. De aankomst is verrassend. Op het schoolplein is juist de gymnastiekles aan de gang. De start wordt gehinderd door een discussie met de schooldirecteur, die veel meer kinderen behandeld wil hebben dan vooraf is afgesproken. Ines en Karlien lossen het diplomatiek op.

In Bolivia hebben kinderen tot zes jaar formeel recht op gratis gezondheidszorg. Maar in dit onherbergzame gebied komen weinig artsen. MCC wordt verteld dat ze er weinig kunnen verdienen. Artsen uit La Paz vinden het gebied niet aantrekkelijk. De kinderen betalen, de goede bedoelingen van de regering ten spijt, de rekening.

Voor het eerst zien we alleen schoolkinderen; de ouders ontbreken bij de checks. Om die reden worden de leraren betrokken bij de uitleg in de apotheek. De meeste kinderen zijn acht en negen jaar, zijn ondervoed en hebben groeiachterstand. Een kind vertelt in de ontlasting een lintworm van 20 centimeter gevonden te hebben. MCC maakt tempo en behandelt vandaag 160 kinderen.

De lunch wordt met een ambulance vanuit een ander dorp aangevoerd! Aansluitend wordt met de kinderen gevoetbald en de beide volksliederen gezongen. Bolivia wint. Karlien stort zich deze middag op de invoer van medische dossiers in de laptop. Monnikenwerk. Eerste conclusies: weinig longontsteking, veel bloedarmoede, veel schurft en veel wormen.

Aan het eind van de dag is er een rondleiding in het lokale gezondheidscentrum. Er is weinig, het toilet is smerig. Ines neemt interessant voorlichtingsmateriaal mee. De reis vervolgt zich naar het laatste dorp: Ayata. Het uitzicht in het donker en bij volle maan is spectaculair, omdat boven de wolkengrens wordt gereden. Het 'motel' in Ayata is zeer primitief en vies, maar het voldoet. Het eten smaakt prima: rijst met forel.

Ines besluit tot een feestje. De muziek wordt naar buiten gereden en het spektakel brandt los. Zeker twee uur wordt er gedanst en veel gelachen. Zelfs de Boliviaanse mannen doen na lang aarzelen mee. Miguette is de absolute kampioen, soepel in de heupen. Paula wordt in traditionele kleding gehuld en zij geeft les in Boliviaanse dans.

- Robert onderzoekt een van de kinderen

Donderdag 29 april

Ayata trakteert MCC met een ceremonieel welkom, dat echter veel te lang duurt. Na het hijsen van vlaggen, toespraken en muzikale intermezzo's van 300 studenten (!) wil het team aan de slag. Dat kan niet. Er moet eerst gegeten worden. De boosheid van de honderden wachtende ouders met kinderen, aan het eind van de ochtend, even buiten het dorp, is begrijpelijk.

De check begint dramatisch. Een oma brengt haar stervende kleindochter. Het kind, helemaal slap en met de ogen bijna gesloten, is door haar moeder, die in de ver weg gelegen stad Santa Cruz werkt, vanwege haar ziekte verstoten. Ze is 2,5 jaar oud, maar heeft het gewicht van een kind van zes maanden. De lokale medische post blijft in gebreke. Er is geen kennis en nauwelijks materiaal. Veel frustratie. Karlien brengt een infuus aan en later wordt ook een sonde geplaatst. Het kind knapt een beetje op. Ines vraagt om een ambulance. Die wordt toegezegd maar zal nimmer arriveren. In de loop van de dag blijkt dat het kind ongeneeslijk ziek is en heeft een sombere levensverwachting.

De start van de check verloopt moeizaam. Leraren van de lokale school proberen hun kinderen voorrang te geven, wat tot een handgemeen leidt. Corruptie is hier overal. Het team van MCC besluit buiten de kwestie te blijven en moet lijdzaam wachten. Later op de dag zal dit incident zich herhalen. De checks zelf verlopen soepel, hoewel zich wederom veel complicaties aandienen. De artsen zien een kind met een klompvoetje, een jongen onder de bulten en een kind van twaalf met het lichaam van een driejarige (het syndroom van Stiegler).

Veel kinderen in Ayata zijn apathisch. MCC hoort dat de bevolking zich in de positie van slachtoffer ziet. Er is weinig gedrevenheid om de problemen te lijf te gaan. Het personeel van het medisch centrum is daar een illustratie van. Er staan dozen met medicijnen opgestapeld maar er wordt niets mee gedaan. Ook sommige moeders zijn apathisch. Claire ziet een meisje van zes jaar met geïnfecteerde schurft aan het oor. Vertaalster Alex is lang bezig om het haar rond het oor weg te knippen en de vuile wond met gekookt water schoon te maken. Met antibiotica zal de infectie binnen twee weken zijn verdwenen. In dit laatste dorp worden 195 kinderen geholpen. Daarna zijn de medicijnen op.

- Miguette, Saskia en Anton actief in de apotheek

Afronding

De afsluiting, diezelfde avond, is bijzonder. Karlien heeft voor iedereen een cadeautje en een speciaal dankwoord. De medewerker van het ministerie is vol lof en kijkt uit naar alle statistische gegevens, die de missie zal opleveren. Daarmee kan hij verbeteringen in de aanpak bepleiten. De vertalers, allemaal vrijwilligers, vertellen veel geleerd te hebben. Ook voor hen was het een hele bijzondere week. Enkele citaten:

"Jullie hebben de mentale armoede van het Boliviaanse volk doorbroken".

"Net als jullie ben ik heel trots. Bij veel kinderen zag ik na de tests een glimlach. Dat was heel goed voor me. Ik hoop later nog meer te kunnen doen."

"Jullie hebben een baby gebaard, die nu al kan lopen. De toekomst zal nog veel brengen. Ik heb jullie in mijn hart gesloten".

Medisch teamleider Ines laat namens MCC weten dat volgend jaar een team van artsen en vrijwilligers zeker zal terugkeren om de continuïteit te garanderen. Volgens het beleid van MCC zal dat in totaal vijf keer gebeuren. De samenwerking met Chakana is voortreffelijk verlopen (alle hulde aan Paula) en verdient voortzetting.

En de Belgische Boliviaan Anton: "We zijn deze week betaald in menselijke warmte en de lach van de kinderen. Het was een groot genoegen de kinderen met glimlach te zien vertrekken. Dit geeft een enorme voldoening. Jullie kunnen altijd op ons rekenen!"

- Het team van artsen, vrijwilligers, tolken en chauffeurs.

Oscar